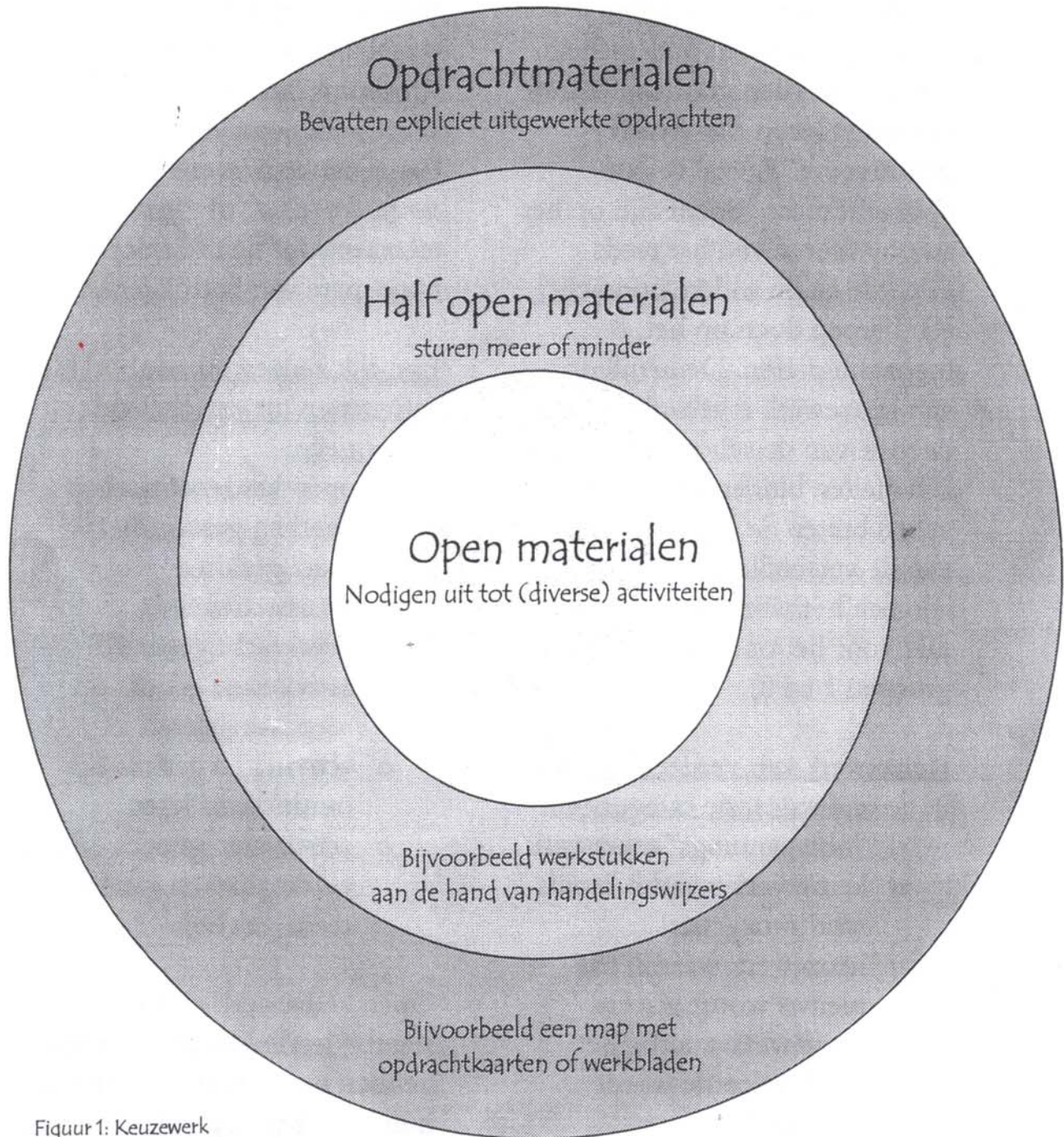

Keuzewerk

binnen Dalton onderwijs

Figuur 1: Keuzewerk

Soorten keuzewerk

Keuzewerk kan op veel verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Enerzijds kan een keuzeopdracht een meer **open of een meer gesloten karakter** hebben (zie figuur 1). Anderzijds kan een onderscheid gemaakt worden voor wat betreft **het soort leren dat wordt geactiveerd**. Zo zal de ene opdracht meer gericht zijn op het automatiseren van het reeds geleerde en de andere opdracht een beroep doen op het toepassingsleren. De invulling van keuzewerk is afhankelijk van de visie van de school. De activiteiten binnen keuzewerk vallen buiten de reguliere leerlijn van de verschillende vakken of zijn een herhaling daarvan (geld niet voor het onderwijs in de groepen 1 en 2).

Keuzewerk kan verdeeld worden in de onderstaande categorieën:

- “ontspannings”keuzewerk
- keuzewerk waarbij kennis wordt toegepast
- keuzewerk waarbij iets nieuws wordt geleerd
- keuzewerk waarbij het reeds geleerde wordt geoefend

Bij het inrichten van het keuzewerk kan men dit onderscheid in gedachten houden. Door bij het samenstellen van keuzewerk activiteiten te kiezen uit de verschillende categorieën, voorkomt men dat het keuzewerk eenzijdig wordt. Eenzijdig keuzewerk “*ga maar even een spelletje doen*” of “*pak maar een rekenwerkblad*” leidt zelden tot een hoge mate van betrokkenheid.

Een rijk keuzewerk aanbod biedt activiteiten uit verschillende categorieën:

- open keuzeactiviteiten (leerling gestuurd)
- meer gesloten keuzeactiviteiten (leerkracht gestuurd)
- activiteiten gericht op toepassingsleren
- activiteiten gericht op ontdekkend leren
- activiteiten gericht op het automatiseren van het reeds geleerde

Open keuzewerk activiteiten waarbij leerlingen zelf de regie hebben over het toepassen van hun kennis past goed binnen de

uitgangspunten van Daltononderwijs.

Helen Parkhurst spreekt over leerlingen verantwoordelijkheid leren dragen voor hun eigen leerproces. Niet alleen qua vormgeving, maar ook qua inhoud. Keuzewerk is een belangrijk onderdeel binnen Daltononderwijs waarbinnen deze bedoeling vormgegeven kan worden.

Plaats van keuzewerk binnen de school

Keuzewerk kan met twee bedoelingen worden ingezet. Enerzijds een organisatorische doelstelling, namelijk om tempoverschillen op te vangen. Dit is ook gelijk de meest voorkomende vorm. Anderzijds vanwege inhoudelijke argumenten. Zoals het tegemoet komen aan talenten, leren verantwoordelijkheid te dragen, leren om leerstrategieën in te zetten etc.

Keuzewerk om tempo verschillen op te vangen zie je soms in klassikale scholen en regelmatig in adaptieve scholen. Dit is ook de vorm waarbij je het meest gesloten keuzewerk terugziet. De opdracht voor een Daltonschoon is om keuzewerk meer vanuit inhoudelijke

argumenten vorm te geven. Dit heeft direct gevolgen voor de organisatie van de leerinhouden in de groep. Immers de inhoudelijke argumenten die door de school belangrijk gevonden worden gelden voor alle leerlingen. Dit kan twee dingen betekenen. Of het keuzewerk is een onderdeel van de basistaak en kan door de leerling op een eigen gekozen moment ingepland worden, of de hele groep heeft als geheel één of meer keuzemomenten. Op die momenten zijn alle leerlingen met keuzewerk bezig.

Open keuzewerk

Bij open keuzewerk is de inbreng van de leerling zo groot mogelijk. Wanneer initiatieven van leerlingen worden gehonoreerd en je op die manier tot betekenisvolle activiteiten komt, is de motivatie het grootst. In samenspraak met de groep wordt bepaald wat er onderzocht, gemaakt, geleerd of gepresenteerd gaat worden. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de vraag hoe één en ander uitgewerkt kan worden.

Uit de praktijk blijkt dat het prettig werkt om deze open activiteiten **vanuit een thema** te

starten. Op deze manier zijn er voldoende mogelijkheden om samenhang te creëren en leerlingen zijn betrokken op de activiteiten van medeleerlingen (sociaal leren). Bovendien blijft het keuzewerk op deze manier een overzichtelijk geheel.

Keuzewerk in de groepen 1 en 2

Wanneer men in de school werkt met een speelwerkuur is in principe al het "spelen" keuzewerk.

Dit wil zeggen alle activiteiten die leerlingen zelf kiezen en vervolgens vormgeven kunnen worden beschouwd als keuzewerk. Het kan hierbij gaan

om het spelen in hoeken, het kiezen van ontwikkelingsmateriaal, eigen gekozen beeldende activiteiten, etc. De activiteiten die de leerlingen moeten doen (al dan niet in samenspraak met de leerkracht) kunnen aangemerkt worden als taakwerk.

In de praktijk blijkt vaak dat beeldende activiteiten tot het taakwerk behoren, terwijl ook een hoek of iets van ontwikkelingsmateriaal op een bepaald moment voor een kind taakwerk kan zijn.

Meervoudige Intelligentie

	Omschrijving	Leerlingkenmerken	Didactische ondersteuning
Verbaal	Denken in woorden Gebruik maken van woorden om iets uit te leggen	Raadsets, grappen Verhaaltjes schrijven Kruiswoordpuzzels Vertelt heel beeldend Altijd maar praten	Laat werkstukken maken Geef vooral schriftelijke opdrachten Schrijfprojecten Spreekbeurten Puzzels ontwerpen
Logisch-mathematisch	Problemen logisch benaderen; oorzaak-gevolg Begrip van cijfers en abstracties Gebruik maken van een redeneerstijl	Analyseren/redeneren Weet altijd hoe het werkt Wil alles weten Precisie in oplossingen Voorkeur voor 'zwart-wit' redeneren	Leer strategieën aan Schematiseren/abstraheren Veel meet- en regelopdrachten Hou overzichten bij en maak grafieken Laat analyses opstellen
Visueel-ruimtelijk	Nauwkeurig waarnemen Alles zien Creëren van innerlijke beelden Drie-dimensionaal denken	Veel kriebelen/krabbelen Ontwerpen, overzichtjes maken Liefhebber van legpuzzels Uit elkaar halen en in elkaar zetten	Gebruik beelden: videofilm Stimuleer ontwerpen en maken van schema's Stimuleer visualiseren Gebruik metaforen
Tactiel-motorisch	Jezelf gebruiken om met de andere te communiceren Bedreven in fijn- en grofmotorische bezigheden	Een sporter Heel expressief (creatief)knutselaar Veel in beweging	Geef ze iets te "doen" Rollenspellen/toneel Werkstukken maken Stimuleer sport/dans

Meervoudige Intelligentie

	Omschrijving	Leerlingkenmerken	Didactische ondersteuning
Muzikaal	Gevoel voor geluiden in de omgeving, inclusief melodieën en tonen Bewustzijn van patronen, van maat en van ritme	Zingt, neuriet, maakt de hele dag geluid Neemt makkelijk rijm/melodie over Maakt zelf liedjes/luistert graag muziek	Gebruik 'muziek' om stof aan te bieden Stimuleer muziek maken Ga bewust om met ritme, regelmaat en patronen
Interpersoonlijk	Gevoeligheid voor stemmingen van anderen Begrijpt de ander vanzelfsprekend Gaat makkelijk met anderen om	Heeft veel vrienden Is een centrale figuur Is een sociale figuur Kan goed samenwerken	Stimuleer het samenwerken Stimuleer groepsprojecten Gebruik brainstorm als techniek Doe rollenspellen
Intrapersoonlijk	Goed eigen inschattingsvermogen Zelfkennis	Kan eigen gevoel/stemming goed onder controle houden Kijkt en luistert vooral Gebruikt graag metacognitie Is filosofisch ingesteld	Geef individuele opdrachten Laat ze hun eigen tempo bepalen Help ze om doelen te formuleren Stimuleer dag-/logboeken Respecteer hun opvattingen
Naturalistisch-ecologisch	Oog voor samenhangen Gerichtheid op natuur en milieu Onderzoekende en observerende grondhouding	Is sterk betrokken op alles wat leeft en groeit "ziet" veel in de natuur observeert en verklaart is sterk gericht op buiten	Bevraag op samenhangen Zorg voor schoofruinen Maak excursies Haal de natuur naar binnen Laat in logboeken waarnemingen bijhouden